

Protislovenska gonja

Slovanstvo trka na vrata! Tako se je glasil gromozanski naslov dolgega članka, polnega laži in natolcevanj, ki ga je pred nekaj dnevi objavil Messaggero Veneto na prvi strani. V pravem sozvočju z zgodovinskim trenutkom, ki ga označujejo tolikšne negotovosti in napetosti, med katerimi izstopajo kriminalna divjanja naziskinov; v sozvočju s trenutkom torej, v katerem bi marsikdo rad ribaril v kalnem, za kar je slovensko vprašanje na tej meji kot nalašč.

Evropa je torej v stiski in mora reagirati! Doslej ni bilo prave reakcije ne v Nemčiji, ne v Italiji ne v drugih državah, kjer je prav tako zelo glasna bolna politika, usmerjena proti Judom, nasploh proti tujcem oziroma priseljencem, proti manjšinam in različnostim. Reagirati moramo vsi, od oblasti navzdol in vsak po svojih močeh in pristojnostih. Sklicevati se na dejstvo, da so nacistični in fašistični izpadi po Evropi danes le majhen, obroben in zato nič nevaren pojav, pomeni neodgovorno podcenjevati stvari. Zgodovina nas uči, da so se vsi pogubni pohodi začeli z eksibicionističnimi izpadi maloštevilnih... Primerne razmere razkrojenega okolja so potem prispevale svoje.

Danes so družbene, gospodarske in politične razmere v Evropi in svetu zelo negotove in zrahljane, zato je pozornost in budnost vseh nas nujna. Članek, s katerim je Messaggero začel pravo protislovensko gonjo, je najbrž veliko manj od zgoraj omenjenih antisemitskih provokacij in drugih kriminalnih dejanj. Prav tako pa je res, da se s takimi članki in s podobnimi nam znanimi manevri desnice v Trstu povzroča napetost, ki je v obmejnem prostoru, kot je naš, vse prej kot za-

nemarljiva stvar. Z ognjem se ne bi smel nihče igrati.

Pravzaprav, komu se vse to izplača in kdo ima od tega največ škode? Komu se izplača ustvarjati napetost v tem obmejnem prostoru? Jasno, da desnici... A kaj pravi k temu založnik časopisa Messaggero Veneto, ki je tudi sam začel medtem uveljavljati svoje ekonomsko komercialne interese v Sloveniji? Gre samo za spodrsrljaj? Gre samo za poskus zaježitve prodora Bossijeve Lige v FJK s poskusom prebujanja patriotskih čustev pred neko "slovansko nevarnostjo"? Ali gre za kaj drugega? Kdo je avtorju članka posredoval dokument slovenskega ministrstva in zakaj?

No, vsekakor nam ni težko ugotoviti, da imamo od tega največjo škodo prav manjšine: pri nas pomeni to razburjati ljudi in jih hujskati proti nam, češ da predstavljamo ne vem kakšno nevarnost za državo, češ da smo manjšina, ki žre državi denar itd. Skratka, ustvarja se protislovenska klima in širi se prepričanje, da so manjšine lahko orodje v rokah tuje države, oziroma da so sredstvo, s katerim merijo države moči med seboj, torej sredstvo, ki ga države (ali njih deli) uporabljajo za drugačne interese. Žal se s takimi gonjami širi to prepričanje, ki ga je nujno odpraviti.

To pomeni, da se morajo tako vlade kot politične sile in drugi aktivni dejavniki na eni in drugi strani meje potruditi za to, da se v javnosti vko-reninita spoznanje in zavest, da so manjšine važen faktor za utrjevanje prijateljskih odnosov in odnosov čim tesnejšega sodelovanja med narodi in državami. Zaradi tega so manjšinske skupnosti vredne vsega spoštovanja in zaščite, ne pa špekulacij, diskriminacij in natolcevanj.

Pretekli petek, 27. in soboto, 28. novembra je vsedrjavni TG 3 oddajal poročila neposredno iz tržaške Rižarne, da bi tako prispeval k budnosti in mobilizaciji proti naraščajočim pojavom antisemitizma in nasploh rasističnega divjanja po Evropi. V soboto je bila ob tej priložnosti v Rižarni protirasistična manifestacija. (na sliki)

Prispevek k razpravi o ustanovitvi kraške občine

Specifičnost kraške stvarnosti

Zamisel za ustanovitev nove Občine na Krasu ni nova. Že pred leti so se nekateri prebivalci Opčin izrekli v tem smislu, a pobuda zaradi objektivnih težav in nejasnih zakonskih določil, ni nikoli resnično zaživela.

Danes so se pogoji spremenili. Po zakonu 142 se lahko ustanovijo nove občine, ki naj imajo vsaj 10.000 prebivalcev. To je dalo novega zagona tistim, ki smatrajo, da je potrebna nova administrativna ureditev tržaškega Krasa.

Osebnost sem že pred meseci izjavila, da se s tem načrtom strinjam.

Vsak dan več čutimo potrebo, da je nujno potrebno, da se za to območje

pripravi globalni projekt, ki naj upošteva ambientalno zaščito, a predvsem potrebo po ekonomskem, socialnem in kulturnem razvoju. V letih, ko se je zbirala lokacija za Raziskovalni center in za Sinhrotron je bilo izrečeno nič kaj besed in obljub o pozitivnih posledicah, ki naj bi lokacija teh ustanov imela na to območje. Že takrat je bilo jasno, da iz vsega tega ne bo nič. Deželni zakon

o Krasu je le delni odgovor, resnica je, da se nihče do danes ni lotil resno problema. Odgovornost za to stanje, pa nosi v prvi vrsti tržaška občinska uprava, ki ni v vseh povojnih letih pokazala najmanjše pozornosti za upravljanje tega območja.

Osebnost sem prepričana, da ne gre tu samo za pomanjkanje politične volje, mislim, da se za tem skriva

(nadaljevanje na 2. strani)

Trst ne potrebuje novega revanšizma

Osimo je že enkrat prinesel glasove, zakaj jih ne bi ponovno? Torej en, dva, tri referendumi, stranke za in stranke proti, polovičke stranke za ali proti, prehitavanja in tranzverzalnost, ki močno dišijo po ribarjenju v talnih vodah. Kdor se najslabše izkaže v tej zmedeni je politični razred tega mesta, ki ponovno kaže svojo praznino, pripravljenost za kregarjenje, nesposobnost sinteze, skratka svojo neodgovornost.

Kako naj se volilci znajdejo, razumejo, kritično ocenijo nekaj, ker ni podobno drugemu kot oblaku emotivnosti, retorike, predsodkov in stru-

mentalizacije? Pravo nasprotje racionalnosti, želji po združevanju Tržičanov, Italijanov in Slovencev, okrog načrta za bodočnost. Raje razdor, vse večje ločevanje mesta v dvoje, odpiranje ran preteklosti, ki naj kot živi pesek pogoltno sedanost.

Tržaška desnica je vedno zmagovala na geslih, ki slonijo na sovraštvu in zavračajo kulturo sožitja. Lista za Trst meni, da bo ponovno pridobila glasove izpred 15-ih let na prihodnjih pokrajinskih in deželnih volitvah na svojem starem osimskem konju. Ostale vladne stranke, od KD in PSI, ponovno dokazujejo svojo podrejenost

in pod krinko Osima razrešujejo svoje notranje spore.

Kdor želi resnično rešiti tržaško popaplajočo se barko ne more drugače, kot da se sklicuje na politično etiko. Kako naj torej ponovno definiramo Osimo?

V prvi vrsti je treba biti resni, jasno mora biti kaj se lahko naredi in kaj se mora narediti, ne pa da se slepi ljudi z obljubami in zahtevami, ki nikakor niso uresničljive. Helsinški dogovor je jasen: meje se lahko spreminjajo le v dogovoru med dvema državama.

(nadaljevanje na 4. strani)

V Sloveniji bodo 6. decembra volitve za obnovo parlamenta in za Državni svet. Štiri levičarske stranke, med katerimi tudi SDP, nastopajo skupaj v "Združeni listi".

Zaključno zborovanje "Združene liste je bilo v četrtek, 3. decembra ob 16. uri na Prešernovem trgu v Ljubljani.

Na zborovanje smo bili vabljene tudi tovariši in prijatelji iz zamejstva. Udeležili smo se ga kot Slovenska komponenta DSL v znak solidarnosti in podpore, saj je sodelovanje levice iz Italije in Slovenije prispevek k normalnemu povezovanju slovenskega naroda ter nasploh k graditvi meddržavnega sodelovanja in prijateljstva. (Na sliki: eno številnih zborovanj Združene liste)

Specifičnost kraške stvarnosti (nadaljevanje s 1. strani)

tudi globlji "kulturni" problem. Osebnost sem srečala odbornike tržaške občine, ki niso znali, da Gropada spada pod Tržaško občino, in take, ki so komaj poznali opensko realnost, vaških pa še zdaleč ne.

Posledica vsega tega pa je, da je to območje popolnoma zanemarjeno. Občina ne vlaga prošelj na Deželo in na druge institucije za financiranje raznih projektov in uslug, sama pa ne vlaga nobene investicije. Še več, dosledno zavira delovanje jusarskih odborov, ki bi lahko upravljali v korist tega območja in spregleda zahteve rajonskih svetov.

Danes, pa ljudje krožijo in vidijo, da trezna in dobra uprava uspe napraviti marsikaj. Zgodovinska jedra vasi so lepo urejena, razsvetljava je zajamčena, greznična omrežja so dograjena, otroci in starši imajo na razpolago socialne usluge, kot so jasli in vrtci, delujejo socialne in zdravstvene službe.

Ob vsem tem je povsem upravičeno, da so ljudje naveličani stalnega moledovanja za stvari, ki bi jim morala biti zajamčena po zakonih. Zdi se mi, da pobuda za zbiranje podpisov je korak naprej, občani si vzamejo odgovornost iskanja rešitve. Ta poteza postavlja občino pred svoje odgovornosti: če ji je resnično do tega območja, lahko, za začetek, dodeli Rajonskima svetoma tiste pristojnosti, ki jih že dolgo let zahtevajo.

Dosedanja razprava kaže, da se vsi strinjajo, da je protest krajanov popolnoma upravičen, mnjenja se pa razhajajo o cilju te pobude. Nisem pa zasledila, v raznih posegih, predlogom, ki naj bi povedali, kako iz te situacije. Nihče namreč ne verjame več v prazne obljube in v upravno sposobnost Občine. Ugovori zoper to pobudo so raznoliki.

Nekateri menijo, da je celotno območje tržaške občine zanemarjeno in da je zato poskus odcepitve kraškega prebivalstva sad "legistične" miselnosti. Osebnost sem prepričana, da je "leghisem" nekaj popolnoma drugačnega, če zelo poenostavimo gre v tem primeru za poskus odcepitve "bogatih dežel" od "revnih", ko bogatejši sever se skuša otresti bremena revnega juga in to zgolj na egoistični osnovi. V našem primeru, mislim, da ne more, nihče obtožiti tega prebivalstva da "ščiti" svoje interese in pridobitve. Te moramo šele doseči!

Nekateri spet osporavajo zahtevi po novi občini z ugotovitvijo, da bi prav tako zahtevo lahko sprožili tudi prebivalci starega mesta, oz. Valmaure. Mislim, da je v tem primeru razloček v tem, da se prebivalci Krasa prepoznajo kot krajevna skupnost, ki ima svojo organiziranost, svoje "korenine", svojo specifičnost. Mislim tu na Slovence in Italijane, vsaj na tiste, ki so avtohtonega porekla. "Krajevna skupnost" je pa tudi tisti termin, ki označuje v zakonu 142, nositelja zakonskih določil v zvezi z avtonomijo krajevnih uprav.

Resen argument proti novi občini je prav gotovo vprašanje slovenske manjšine v tržaški občini. Prepričana sem, da nam je bil ta problem vsiljen od zunanjih činiteljev, da za našo skupnost ne predstavlja nobene nevarnosti. Če bi res bilo tako, bi morali zahtevati da se vse druge okoliške občine vtopijo v Tržaško! Še več, leta in leta so si tržaški upravitelji prali dušo z malenkostmi "koncesijami" do Slovencev, ki živijo v kraških rajonskih svetih. To je pa tudi predstavljal alibi, da se niso nikoli lotili problema v mestu. Celo Maccanicov zakonski osnutek je osvojil to tezo! V primeru, da bi resnično prišlo do nove občine, bi se tržaška občinska uprava morala soočiti s slovenskim prebivalstvom, ki živi v mestu.

Nekateri stranke in nekateri posamezniki spet računajo o bodočih možnih političnih večinah in manjšinah, analizirajo volilne rezultate in dosedanje glasove. Mislim, da je tak pristop, zastarel in da so te logike odklenkale. Pobudo za zbiranje podpisov za novo občino je dal odbor, v katerem pravilno niso prisotne stranke. Odbor je odraz prebivalcev Slovencev in Italijanov, ki so predvidoma različno politično in strankarsko opredeljene. Stranke seveda lahko upravičeno zavzamejo stališča, o tem problemu razpravljajo, napačno pa bi bilo, da bi se nadomestile delovanju odbora. Vse preveč so se v vseh teh letih polaščale civilne družbe. Osebnost sem prepričana, da je gibanje, ki je nastalo na Krasu, nekaj novega v mrtvilu, ki označuje to mesto. Dejstvo, da se ljudje prepoznajo v nekem predlogu, da se zbirajo okoli načrta, ki vsi vemo, da ni ne lahek ne enostaven dokazuje, da niso vsi zapadli v logiko "no se pol". Upati je, da bo to zdramilo tudi širšo javnost v Trstu.

ANAMARIJA KALC

Povzetek resolucije, ki je bila sprejeta ob koncu Organizacijske konference

Skupščina organizacijske konference DSL iz Trsta meni, da je treba izhajati iz omejenosti stranke, ki so privedle do konference, in da je potrebno izoblikovati jasne politične predloge in določiti prednostno lestvico interesov, ki jih stranka namerava predstavljati.

V teh okoliščinah je prišla na dan zaskrbljujoča ugotovitev, da so vodilni in izvršilni organi doslej delovali neprimerno.

Federalni komite bo še posebej poglobil vprašanje kako naj se DSL postavlja tudi v odnosu do hitro spreminjajočega se političnega prizorišča, na katerem se porajajo (Alleanza democratica oz. Sinistra di governo); do teh stvarnosti naj bi poglobili "raziskovalni" odnos, ki naj ne bi bil uklenjen v stare sheme.

Svoboda pri iskanju naših političnih perspektiv se mora vsekakor navezati na motivacije, ki so privedle do ustanovitve DSL in na jasnost, ki mora narekovati izbiro programov in ljudi, to pomeni na identiteto stranke tudi glede na volilno reformo, ki se polagoma oblikuje.

V tem pogledu se je izkušnja Demokratske zveze izčrpala bodisi zaradi omejenosti dejavnikov, ki so pristopili, bodisi zaradi problemov notranje demokracije.

Z ozirom na bližajočo se pokrajinske in deželne volitve je potreben politični načrt in veliki organizacijski napor.

Iz operativnega vidika Konferenca predlaga:

– da se člani federalnega komiteja, ki so se umaknili, nadomesti z izkušenimi tovarišicami oz. tovariši, iz področij sindikata, sekcijskih tajnikov in mladinske levice; da se vabilo na seje razširi tudi na ne-člane DSL;

– da se na naslednji seji federalnega odbora okrepi vodilno strukturo stranke z izvolitvijo blagajnika in z obnovitvijo direkcije in tajništva ter z imenovanjem, odgovornih sodelavcev za različna področja;

– da obnovljeni odnosi izdelajo čimprej delovni načrt tržaške federacije do deželnih oz. pokrajinskih volitev;

– da se v okviru DSL posebej podpira vstop Mladinske levice in delovanje ženskega centra; da se okrepijo tematske enote za zdravstvo, industrijo in pristanišče;

– da se ustanovijo in razvijajo tematske skupine okrog vprašanj šole,

teritorija, socialne politike, javnega upravljanja;

– da se vrednoti politični doprinos baznih enot in vseh članov s pogojejšimi sejami oz. aktivni.

V tem smislu poziva tudi bazne enote, da izvolijo odbore, da si začrtajo program pobud na teritoriju, da se združijo, kjer je možno in potrebno, ter da se posebej angažirajo za včlanjevanje za leto 1993.

Za obsego večje demokracije sta potrebna tudi večje sodelovanje in povezava med izvoljenimi predstavniki in volilci, med člani in voditelji.

Konferenca nadalje vabi vse člane oz. simpatizerje DSL, da se aktivno angažirajo proti rasizmu in nestrpnosti za vrednote civilnega sožitja, za kulturno in gospodarsko sodelovanje s Slovenijo in ostalimi sosednimi državami.

Posebne akcije bo DSL namenila vprašanju državne ekonomske in finančne krize ter zaščite specifičnosti tržaškega območja s posebnim poudarkom na ekonomskem in družbenem aspektu, v okviru katerega zadobiva izredno težo problem starejših občanov.

Prav je, da zdaj, ko smo se poklonili in se spomnili svojcev, prijateljev in vseh, ki so v krutem vojnem času izgubili svoje življenje, posvetimo trenutek tudi tistim časom. Del tega nam prikazuje tudi dokumentarna zbirka tu v cerkvi na Urhu, ki je hud trn v peti vsem nasprotnikom narodnoosvobodilnega boja. Njeno vrednost so hoteli in še hočejo izničiti z vrsto člankov razgovori pa tudi s knjigo, kjer se skuša s polresnicami in neresnicami dokazati, da sta tale zbirka in zgodovina samo ponaredek. V nestrpnosti, kot vsi gotovo vemo, so ti skrajneži 5. julija letos, neposredno po slovesnosti na Rogu in maši tu na Urhu, hoteli zbirko nasilno odstraniti ter so jo v ta namen razdrli. Gotovo se še tudi spominjamo, da je javnost hitro reagirala in protestirala. Tudi naša zveza borcev je protestirala in zahtevala obnovitev razstave, ki je v svojem protestu med drugim ugotovila tudi, da se s takimi dejanji nestrpnost in sovraštvo znova prenaša na doslej neprizadete rodove in povzročata nove, v zadnjih desetletjih že presežene različnosti.

Hitro so ukrepali vsi pristojni organi, od predsednika skupščine občine preko izvršnega sveta in upravnih organov naše občine vse do Mestnega muzeja ter zagotovili ponovno postavitve. Za to se jim najlepše zahvaljujemo.

Tako nam zdaj ta muzejska zbirka zopet prikazuje del naše medvojne zgodovine in govori resnico o dogodkih, ki jih nekateri želijo izriniti v pozabo, kot da jih nikoli ni bilo. Vendar ni dovolj, da je tu zbirka samo postavljena. Zagotoviti in spodbujati moramo tudi njen ugled. Zato se vračamo na to in druge zgodovinske kraje ter s seboj pripeljimo svoje otroke, vnuke in prijatelje. Govoriti jim moramo resnico o naši preteklosti, ker sicer jo bodo laži in napadi, ki jih vidimo in beremo dan za dnem, v glavnem nepoznavalcev postale resnica in bo boj za svobodo postal zločin, narodno izdajstvo pa vrlina. A narod, ki narodno izdajstvo priznava za vrlino, bo hitro postal spet hlapec drugim narodom.

Za resnico o naši preteklosti se moramo zavzemati bolj kot do zdaj in odgovarjati na vse klevete in potvorbe.

Iz nagovora predsednika občinskega odbora ZZZB NOV Ljubljana Moste-Polje Marijana Moškrnič ob odprtju obnovljene razstave v cerkvi Sv. Urha 1. novembra.

DAROVI IN PRISPEVKI

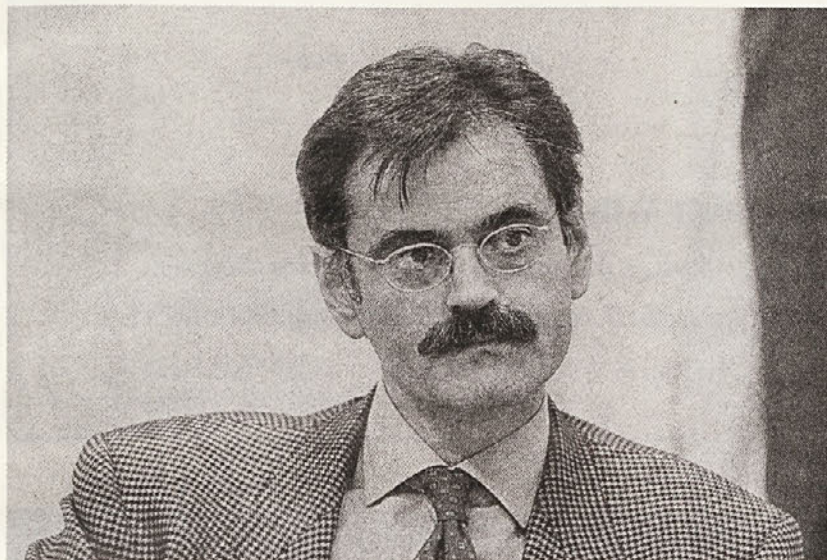
Ob poravnavi naročnine so v sklad DELA prispevali tovariši:

Edvard ANTONIČ, Sesljan
3.000 lir.

V spomin na pokojnega Vidota KNEZA daruje Gabrijela Škerk vdova FERFOLJA s Proseka
50.000 lir za sklad DELA.

Intervjuja v zvezi z razpravo o bodočnosti levice

Cilj Zveze je, da dosedanje vladne sile odrine v opozicijo

Volilne reforme in spremembe, ki jih bodo prinesle v politično življenje v Italiji, so danes v središču pozornosti. Pred kratkim je bilo v Trstu javno srečanje na to temo, ki je bilo obenem tudi priložnost, da se naša javnost seznanila z dvema novima gibanjima, ki nastajata na levici. To sta Demokratična zveza in Vladna levica. Dobro obiskanega srečanja na pomorski postaji so se udeležili Ferdinando Adornato in Willer Bordon kot zastopnika prvega gibanja ter Massimo Salvadori kot zastopnik drugega.

Pogovorili smo se s poslancem Bordonom, ki je bil pred kratkim imenovan za koordinatorskega Demokratične zveze na vsedržavni ravni.

Govorila sta tudi tajnica tržaške federacije Perla Lusa in evropski poslanec Giorgio Rossetti.

V Trstu gledamo na Demokratično zvezo na osnovi izkušnje z zvezo Trst za Evropo. V čem so skupne točke, kje so pa osnovne razlike?

Tržaška zveza je bila nedvomno predhodnica gibanja, ki nastaja danes na

vsedržavni ravni. To nas mora navdajati s ponosom, obenem pa moramo priznati, da se ni izpolnil osnovni cilj zveze Trst za Evropo, združitev naprednih sil. Seveda, pogoji so bili tedaj mnogo manj zreli, prišlo je do združitve le majhnega dela levice. Sedanja zveza je po mojem nadaljevanje te izkušnje. Naša današnja naloga je, da vključimo tudi sile, ki niso v zvezi Trst za Evropo.

Časopisi te dni pišejo na eni strani o rojstvu stranke, ki je ni bilo, na drugi pa o gibanju, ki ima edini cilj odobritev volilne reforme. Kaj je pravzaprav Demokratična zveza?

Obe definiciji sta deloma napačni. Zveza vsekakor ni stranka. Bil bi višek, ko bi gibanje za referendum, ki zahteva korenito spremembo volilnega zakona v smislu ustvarjanja dveh znanih političnih sil, ustvaril še eno stranko in sicer sedemnajsto. S tem bi le še razdrobili sile levice. Zveza je politično gibanje, ki ima v tem trenutku cilj reforme, ki pa se bo po uvedbi unimominalnega večinskega volilnega si-

stema razvilo v eno izmed obeh nasprotujočih si političnih sil, levico.

Kaj pa za obdobje pred reformo? Kako se Demokratična zveza lahko predstavi na volitvah vzporedno s strankami, v katere so njeni člani še vključeni?

Do tega po mojem ne sme priti, jaz se bom kot koordinatorskega postavil proti temu. Mi nismo stranka za proporcionalni volilni sistem. Segni je sicer že napovedal, da po predstavi takšno listo. Po mojem se je prenašlo. Mi ne nameravamo predstaviti list, sami gotovo ne, verjetno niti s Segnijem, v tem sistemu. So pa nekatere izjeme. To so izredni primeri, kjer ni nevarnosti, da bi prišlo do takšnega tekmovalstva. To vprašanje bo aktualno, verjetno pri prihodnjih občinskih volitvah, torej po novem volilnem sistemu. Na primer v Cataniji. Volilna reforma, ki je bila odobrena v Siciliji, predvideva neposredno izbiro župana. Isto velja za Palermo. Morda tudi v Milanu, kjer se že dolgo snuje "Listo za Milan", ki bi jo sestavljali člani DSL, Gibanje La Rete, Zeleni, upajmo tudi Segni in republikanci. Če bi prišlo do podobnega procesa tudi v Rimu, bi se tudi to mesto lahko uvrstilo med izjeme, ki potrjujejo pravilo. Pravilo pa ostaja, da se Demokratična zveza ne predstavi na volitvah dokler nima realne možnosti, da prejme večino in torej odrine dosedanje upravitelje v opozicijo.

Kaj pa v Trstu? Se bo Zveza Trst za Evropo predstavila na pokrajinskih volitvah?

Mislím, da ne, vsaj v tej obliki. Najprej moramo vedeti, po kakšnem sistemu bomo volili. Če bo že odo-

brena reforma, kot upamo, o neposredni izvolitvi predsednika pokrajine, bo nujno, da tržaška levica poišče skupnega kandidata. V tem primeru bi bilo verjetno koristno predstaviti tudi skupno listo. Zakaj torej pravim ne Zvezi Trst za Evropo? Ponavljam. Zveza je imela svoje zasluge, toda nikakor ne moremo reči, da je zastopala celotno levico in vse napredne sile. Treba bo torej preveriti, če so v Trstu pogoji, da se ustvari veliko zavezništvo levičarskih in naprednih sil. Pri tem ni pomembno, če se bo imenovalo Demokratična zveza, Zveza Trst za Evropo ali drugače. Problem ne bo lista, temveč kandidat, za predsednika pokrajine, ki bo zastopal vse, od demokratičnih katoličanov do Komunistične prenove, ali vsaj največji del teh sil. To ne bo lahko.

Zadnje vprašanje, ki se nanaša na volilne reforme. V večinskem sistemu, za katerega se Demokratična zveza zavzema, po definiciji manjšine ne morejo izvoliti svojih predstavnikov, če to ni posebej urejeno. Kakšen je predlog Demokratične zveze?

Zahvaljujem se ti za to vprašanje, ki je že dolgo predmet globokega nesporazuma. Moramo se jasno zavedati dejstva, da dosednji sistem nikakor ni zagotavljal izvolitve slovenskega parlamentarca. To je vedno storila KPI, na zadnjih volitvah pa DSL, zaradi svoje zelo jasne in odločne izbire. Sedanjí sistem, ki slovi na preferencah, v normalnih pogojih preprečuje, da bi bil izvoljen predstavnik manjšine, če se stranka za to posebej ne zavzame. Seveda, z unimominalnim večinskim sistemom postane to nemogoče. Vprašanje je

nujno rešiti drugače. Najti bo treba način, da državljani slovenske narodnosti glasujejo kot državljani normalno na volitvah po enotnem sistemu, posebej pa za predstavnika narodne manjšine, ki mora biti jamčen po zakonu, morda v posebnem unimominalnem okrožju. Tu si ni potrebno ničesar na novo izmisljati, to se že redno dogaja v drugih državah, vključno s Slovenijo, ki ima, kljub polemikam, v tem pogledu naprednejši zakon kot Italija. Možni so sicer tudi drugi sistemi, kot je sedanji sistem evropskih in deželnih volitev, takoimenovano povezovanje z veliko stranko (apparentamento). Ta sistem ima po mojem veliko pomanjkljivost, ker prisili manjšino v pogajanje s to ali ono stranko. To povzroča situacije, ki niso vedno najboljše, ko je na primer odnos med Sudtiroler Volkspartei in Krščansko demokracijo. Po mojem predlogu bi manjšina na eni strani lahko podprla levico (upam), sredino ali desnico, po svobodni izbiri, posebej pa bi izbrala svojega parlamentarca, neodvisnega od strank. To vsekakor ne bo problem izključno slovenske manjšine in torej je pričakovati, da bo dovolj moči, da se ga reši. Upoštevati moramo tudi, da imamo v Italiji že poseben, dvojni volilni sistem in sicer v dolini Aoste. V vseh okrožjih v državi volimo s proporcionalnim sistemom in listami. V dolini Aoste je na samih političnih volitvah unimominalno enotno okrožje. Zmaga, kdor ima največ glasov. To je doslej vedno omogočilo izvolitev predstavnika tamkajšnje manjšine. Problem torej ni splošna reforma italijanskega volilnega sistema, temveč volja do reševanja tega specifičnega vprašanja.

TČ

Vladna koalicija proti nejasni tranzverzalnosti

Obrnili smo se na evropskega poslanca Giorgia Rossettija, da bi za naše bralce predstavil gibanje Vladna levica, ki je nastalo pred nekaj meseci nekoliko bolj v zatišju. Rossetti sicer ni med podpisniki listine, ki jo je gibanje ob nastanku izdalo, vendar je dogodku z zanimanjem sledil.

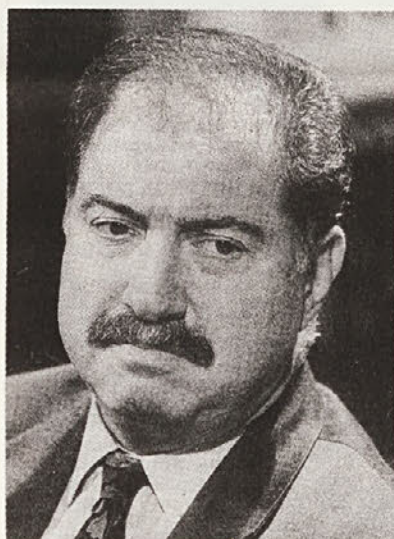
S kakšnimi cilji je bilo ustanovljeno to gibanje in katere so glavne razlike med njim in Demokratično zvezo?

Italijansko politično življenje je danes zelo zapleteno in pretresa ga kriza, ki je obenem moralna, civilna in sistemska. Odprt je problem etično-moralne obnove strank s pogledom obrnjenim v bodočnost, ob upoštevanju nujnosti, da pride do alternativnih večin pri vodstvu države. Po padcu berlinskega zidu so namreč odpadli vzroki, ki so toliko let obdržali italijanski politični sistem negiben, predvsem pa so preprečili, da bi se na vladi vrstile različne sile. V tem

okviru se je odprlo vprašanje zblizanja sil levice, ki naj nadoknadi zamude v medsebojnem soočanju. V teh letih so bili odnosi na levici redko konstruktivni, često pa polemični in konfliktni. To potrebo čutimo v vsej Evropi. Ni slučaj, da je DSL vstopila v socialistično internacionalo in da bodo evropski poslanci DSL s 1. januarjem prihodnjega leta postali člani socialistične skupine v evropskem parlamentu. Cilj je, da se ob različnih izkušnjah in zgodovini zgradi skupno perspektivo levice. Levica ni izgubila svojega pomena, kot nekateri trdijo.

V Italiji pojem levice obsega tudi komuniste.

Seveda, na levico je nujno gledati v celoti, toda potrebna je tudi pripravljenost za sodelovanje. Novost v DSL in PSI je ravno v pripravljenosti, da se pozitivno in konstruktivno soočata. V tem trenutku pa Komunistična prenova ne kaže te pripravljenosti, tem-

več se raje drži svojih gotovosti, svoje doslednosti, ki je nezgodovinska in vodi do tega, da na primer v Trstu obnavlja praznovanje obletnice oktobrske revolucije na isti način, kot je to delala KPI v časih, ko še ni bila znana smer razvoja Sovjetske zveze in vzhodnoevropskih držav.

Ko se levica poteguje za to, da prevzame vlado, računa, da bo na volitvah dosegla večino glasov. Kako bi to zmogli le socialisti in DSL?

Proces etično-moralne regeneracije strank ne bo kratek, niti neboleč, medtem ko je nujno, da se politično življenje spremeni hitro, ker je kriza v državi zelo težka. S tega zornega kota ne moremo izključiti, da bo pri ustvarjanju alternativnega bloka proti konzervativnim silam nujno, da se levica ozre širše. Najprej da si postavi nalogo, da zbere vse najrazličnejše sile levice, danes porazgubljene v raznih strankah, tiste sile, laične in katoliške, ki so pripravljene na prenovu, toda na zelo jasni osnovi. Vsak naj doprinese svoj prispevek, obenem pa ohрани svojo identiteto, ki se ne sme izgubiti v takoimenovani "stranki, ki je ni". To se lahko zgodi na osnovi zelo jasnih dogovorov, v nekakšnem kartelu ali konfederaciji strank, na omejenem in jasnem programu. Na

ta način bi se izognili razpuščanju strank v neko novo enoto, o kateri še ne razumem, katere so njeje skupne vrednote. Težko se mi zdi, da bi lahko združili kulturo in vrednote DSL s kulturo in vrednotami Maria Segnija, ki jih vsekakor spoštujem, a so zelo različne od naših, ali z vrednotami republikancev. Sprašujem se, kako so glasovale v teh dneh omenjene stranke za vladne ukrepe, ali kako bi glasovale recimo o družinskem pravu, o socialni državi. V tem trenutku lahko pojmem hipotezo vlade na jasnih osnovah in natančnih in omejenih programskih točkah, ne pa nove politične sile, ki bi se rodila iz združitve teh strank ali gibanj.

Če se omejimo na vprašanje volilne reforme, ki je danes v ospredju, socialistična stranka in DSL zastopata zelo različna stališča. Kako se na tej točki opredeljuje Vladna levica?

(nadaljevanje na 4. strani)

Incest – tisočletna tema

Prejšnji mesec smo si lahko ogledali v SSG dramo sodobnega pisca Sama Sheparda. Ugasnejo se luči, v ozadju se sliši melodijo znane ameriške srhljivke. Na odru se pojavi pohištno dnevne sobe srednje-boržujške ameriške družine. Mož sedi na kavču. Pod blazino skriva wiskij. Televizija je prižgana. V ozadju stojijo vhodna vrata. Dež je. Vlažen nedeljski popoldan. Žena v spalnici obuja spomine na lepe fante, konjske dirke, sončno Florido. Pripravlja se za nedeljski sprehod. Ta lepa družinska slika ostane enaka od ponedeljka do sobote. Vse ostane vedno na svojem mestu. Televizor, stoli, zdravila in mož.

V vse to stopi sin Tilden. Moker, šepastih korakov, duševno strti nedoraščeni otrok na robu blaznosti. V predpasniku tišči koruzo. Strese jo na tla. Koruza prinese novost, pretrže mrežo začaranega vsakdana, zaigra na grenko struno spomina. To je hiša nesreče. Nad streho preži mora greha.

V dnevno sobo stopi še žena s svetlimi lasmi, s klobukom na glavi, v črni obleki. Njeno življenje je žeja. Žeja po ljubezni, po pravih moških, po sanjah iz mladosti. V njeni duši je razpoka. Med domišljijo in realnostjo. Med željami in življenjem. Kompromis je nedosegljiv. Realnost predaleč. Ljubezen je razočaranje, ki nikdar ne postane bolečina. Postane bolna ljubezen, egoizem, incest. Mati si lasti pravico, do sinove ljubezni. Z njim deli posteljo in rodi sina.

Tistega dne zagleda mož dno življenja, ostane sam, brez ciljev in brez veselja. Želje postanejo golo življenje, živa smrt. Tega noče. Rad bi popravil. Greh skrili. Postane grešnik. Morilec nedolžnega otroka. Tudi sam mrtvak. Tilden beži, beži v daljne kraje, v tuja mesta. Rad bi se znova rodil. Še enkrat živel. A pade. Vrne se domov kot duševni bolnik.

V tem se pripeljeta na obisk Tildenov sin Vince in njegova prijateljica Shelly.

Ta izyleče iz starca resnico. Dekle zdrave pameti rdeči od jeze, ker hoče oditi. Bledi od strahu, ko ji Tilden boža kožuh. Trese se od groze, ko ji Bradly da prste v usta. Kuha juho, ko se pomiri.

Vince išče družino, a družina ne mara njega. Njega, ki je simbol vračanja spominov, greha in umrlega dojenčka. Beži, napije se, na koncu gospodari kot potomec greha in grešnikov.

Le Shelly zapusti zaročenca in odide v normalnost.

Incest - tisočletna tema. V antični drami Kralj Ojdip sin umori očeta in se poroči z materjo, vendar v nevednosti.

V Schillerjevi drami Don Carlos se mladi princ zaljubi v očetovo ženo, prej njemu obljubljeni ljubico. Ta ljubezen postane njegova poguba. Ista tema se pokaže tudi v Racinovi Fedri. Fedra, Tezejeva žena, se zaljubi v moževega sina. Oba sta mrtveca.

Krvostrunstvo prihaja iz talnih rogov naše podzavesti. Kako uspe umetniku premagati obrambno energijo zavesti?

Italijanski kritik Francesco Orlando v svoji analizi Fedre trdi, da impulz iz podzavesti lahko prodre v umetnost, le če ga umetnik v delu zanika. Tema, ki je v družbi nesprijemljiva s socialnega, moralnega, političnega in spolnega vidika, lahko prodre v zavest preko formalnega modela umetniškega snovanja, ki jo zanika. Kritiki navede vrsto formalnih in vsebinskih zanikanj: Tezej premaga morske pošasti; Hipolita raztrže morská zver; Fedra se samoumori; racionalnost premaga iracionalnost; družbena prepoved željo.

Tudi v Pokopanem otroku pomeni incest konec življenja, nepopravljivi greh. Človeka reši le smrt.

Freud je trdil, da je umetnost le sanjarjenje, ki mora skozi sito umetniškega snovanja. Sito pa se je v sodobni ameriški drami precej zrahlja-

lo. Ojdipova nesreča je pri Schillerju omiljena v odnos med sinom in mačeho. In če se Fedra zaljubi v sina, ki ga sama ni rodila, občuje Halie s svojim pravim sinom. Incest v latentni obliki, predrzen prikaz greha. Predrznost se pojavi tudi v drugih prizorih, ki povzročajo v gledalcih odpor, gnus, in tesnobo. Občutja se stopnjujejo do najvišje točke, ko se sprevržejo v smeh, grotesko, komiko.

In tu se pokaže značilnost drame: nespoštovanje meje v obliki in vsebini. Vendar neka meja mora biti. Kdor je ne spoštuje pade v nihilizem in smrt. Incest in umor nedolžnega otroka ostajata največja greha človeštva. Prepovedana in vedno znova zagrešena.

Industrijalizacija in tehnologija sta postavili razum na Olimp. Iracionalnost pa prepustili sami sebi. Ostala je nevodena moč, neizkoriščena energija, ki posiljuje naše misli.

Koliko iracionalnosti po Evropi, želje po oblasti, nestrpnosti do drugačnih, rasizma, majhnosti.

Svetovni dokaz: Pred 500 leti je Evropa odkrila Ameriko. Danes še vedno doživlja to obletnico kot slavje. Morala pa bi praznovati 500 let sramu. Krajevni dokaz: profesor Samo Pahor je ponovno predsedel nekaj dni v tržaškem zaporu zaradi njegovega boja za spoštovanje pravic, ki so bile že zdavnaj napisane, nikoli spoštovane. Premalo je bilo ljudi, ki so se zavzeli zanj.

Tako je, ko divja nevodena iracionalnost, ki pa lahko postane največje bogastvo za boj, za mir, spoštovanje in ljubezen.

V mojem prejšnjem članku so se pojavile nekatere netočnosti. Kjer piše "zmešanega" beri "smešnega"; kjer piše "ne morajo" beri "morajo", kjer piše "v ta način", beri "v ta namen."

VILMA PUČ

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Anton Pavlovič Čehov

ČEŠNJEV VRT

Režija Boris Kobal

PREMIERA:

v petek, 4. decembra, ob 20.00 - Izven abonmaja

v soboto, 5. decembra, ob 20.30 - ABONMA RED F

v torek, 8. decembra, ob 16.00 - ABONMA RED G

Trst ne potrebuje novega... (nadaljevanje s 1. strani)

Torej je danes ta zahteva golo besedičenje, razen če nočemo vojne. Kdo jo hoče? Morda Fini, ko razglaša: Istra, Reka, Dalmacija, vrnili se bomo."

In pogledjmo ostalo. Govori se o referendumu. Naj ga župan predstavi kot hoče, vsebina je ena: za ali proti Osimu. Najprej gre povedati, da bi bilo bolje, preden se pokrene postopek za referendum, ki naj zbrše načrt o industrijski coni na Krasu, poiskati dvostranski dogovor s Slovenijo, ki naj tudi vsebuje druge oblike gospodarske kooperacije.

V zvezi s tem naj povemo, ko že govorimo o občutku odgovornosti, da je svojčas - po dolgih mesecih silovitih sporov - ravno in izključno tržaška federacija KPI odstranila iz tržaškega političnega življenja tempirano bombo industrijske cone. Z večino glasov so vodilni organi federacije, ki sem jo tedaj vodil, dne 13. julija 1980 odobrila dokument, v katerem piše: "glede na občutljivost in zaskrbljenost velikega dela prebivalstva zahtevamo od italijanske vlade, naj se pri jugoslovanski vladi zavzame za premestitev industrijske cone na Krasu in ob tem poudarjamo, da mora biti krajevno prebivalstvo povprašano preden se sprejme kakršnokoli alternativno rešitev. "Nekaj dni kasneje, na zahtevo KPI in po dogovoru s PSI, je tržaški občinski svet so-

glasno odobril resolucijo v tem smislu, kjer so se vzdržali le misovci.

Danes je srž problema italijanska vlada, pravi odgovorni za to, da se v 12 letih ni naredilo ničesar. Daljnega leta 1982 je pri pristojni senatni komisiji zunanji minister Colombo (vedno isti!) povedal, da že potekajo preliminarni razgovori z jugoslovansko stranjo, da se najde alternativno rešitev za industrijsko cono. Deset let kasneje zahtevamo od istega Colomba, naj zaključi zadevo in tako prepreči nepotrebnosti referendum, ki bi samo še prispeval k razdelitvi Trsta. Tega pa nihče ne potrebuje.

Drugi so problemi, ki jih morajo Italija in Slovenija ter Hrvaška rešiti: istrski begunci, zapuščen lastnina, Italijani, ki so ostali v obeh državah, zaščita kulturne in socialne dediščine v Istri, na Kvarneru in v Trstu, in končno načelni zakon za slovensko skupnost v Italiji.

Za vse to morajo skrbeti stranke in parlament. Trst ne potrebuje novih valov revanšizma. Ne more živeti, če ga morijo duhovi. Trst ima pravico in želi bodočnost. Rešiti mora vprašanja kvalitete življenja, zaposlitve delavcev, vsa ostala socialna vprašanja in termine za aktivno vlogo v Evropi. Iti hoče naprej!

CLAUDIO TONEL
Predsednik DSL iz Trsta

Vladna koalicija proti... (nadaljevanje s 3. strani)

V PSI so v teku veliki premiki, notranja razprava je zelo živahna in ni mogoče predvideti kakšen bo zaključek.

Menim, da moramo prispevati k temu procesu. Končno je DSL nastala s ciljem, da spodbudi spremembe tudi v drugih strankah. Danes je kriza zajela PSI. V njej so sile, ki niso več pripravljene sprejemati Craxijeve odločitve, je Martelli, so druge komponente, ki so po mojih izkušnjah pripravljene sodelovati z nami na konkretnih programih. Ne glede na še obstoječe razlike menim, da moramo iti z njimi v pozitivno soočanje in ne smemo le obtoževati in čakati na zamenjavo starih vodstev. Prispevati moramo k temu tako, da vnaprej nakazujemo teren možnega približevanja.

Osebnost se nisi vključil v Vladno levico, kako to?

Ker menim, da se naša stranka nahaja v zelo delikatni fazi, da ima velike težave pri svoji izgradnji in zato moramo po mojem mnenju vse naše sile vložiti v stranko. To mi ne preprečuje, da bi bil močno prepričan o nujnosti, da se posvetimo tudi gradnji novih odnosov s PSI da zmanjšamo razdaljo, ki se je ustvarila med nami po razdoru v delavskem gibanju pred 70-imi leti. Razlogov za ta razdor danes ni več. To ne pomeni, da se mora po tolikih letih vse vrniti na začetno točko, kjer smo prekinili skupno pot levice. Zgodovini naših strank imata svojo težo. Gre za to, da začnemo ponovno graditi levičarski pol, ki naj nudi nove perspektive naši državi.

TČ

18. in 19. novembra je tržaška federacija DSL priredila Organizacijsko konferenco, na kateri so bili poleg organizacijskih, v razpravi tudi politični aspekti delovanja stranke v Trstu. Na koncu je bil odobren dokument, ki ga objavljamo na drugem mestu.